

RIKSADVOKATEN

JUSTISDEPARTEMENTET	
18 AUG 2009	
SAKSNR.:	200903106
AVD/KONT/BEH:	LOV/ES/VIL
DOK.NR. 32	ARKIVKODE:

Justisdepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

REF.:
200903106 ES VIL

VÅR REF.:
Ra 09-304 GKL/can
663

DATO:
14.08.09

HØRING – REGLENE OM BEGRUNNELSE AV BESLUTNINGER OM Å NEKTE ANKER FREMMET

Det vises til departementets høringsbrev 13. mai 2009, hvor det gis frist til 15. august s.å. for uttalelse til forslag om endringer i straffeprosessloven §§ 321 og 323 og spørsmål om det bør gjøres tilsvarende endring i tvisteloven § 29-13.

Riksadvokaten uttaler seg kun om forslagene til endring i straffeprosessloven.

Beslutninger etter § 321 annet ledd

Riksadvokaten er naturlig nok enig i at gjeldende rett etter Høyesteretts kjennelser 19. desember 2008 bør fremgå av loven, og forslaget til § 321 femte ledd tredje punktum synes dekkende.

En deler departementets syn om at det neppe er hensiktsmessig at loven sier noe om krav til begrunnelsens innhold. Høyesterett har gitt uttrykk for at kravene vil variere, og det er naturlig å overlate til rettspraksis å fastlegge disse nærmere. Formentlig vil det også her skje en viss utvikling over tid.

Departementet reiser spørsmål om det også bør innføres en plikt for lagmannsretten til å begripe beslutninger om å nekte fremmet anker fra påtalemyndigheten til ugunst for tiltalte. En begrunnelse vil kunne gi påtalemyndigheten nyttig tilbakemelding om hvorfor en anke nektes fremmet. Med en begrunnelsesplikt, vil formentlig også noen flere av påtalemyndighetens anker bli gjenstand for ankebehandling. Riksadvokaten finner likevel ikke grunn til å gå inn for å lovfeste en begrunnelsesplikt for slike beslutninger. Nytteverdien for påtalemyndigheten vil neppe være stor nok til å forsvare den økte ressursbruken en slik begrunnelsesplikt innebærer.

Beslutninger etter § 321 første ledd

Departementets forslag til § 321 femte ledd annet punktum, om at beslutninger etter § 321 første ledd må begrunnes dersom "særlige grunner" tilsier det, synes å være dekkende for gjeldende rettstilstand.

Det er neppe hensiktsmessig å presisere nærmere i lovteksten hva som kan være ”særlige grunner”.

Beslutninger etter § 321 fjerde ledd annet punktum

Det er ikke opplagt at det eksisterer en plikt til å begrunne beslutninger om ikke å omgjøre en tidligere beslutning om å nekte anke fremmet. Departementets forslag har likevel gode grunner for seg, og riksadvokaten har ingen innvendinger mot forslaget.

Et alternativ kan være å begrense begrunnelsesplikten til der det er påberopt anførsler som ikke var fremme i den opprinnelige anken. På den annen side vil det - slik departementet legger opp til - være lite krevende å begrunne hvorfor omgjøringsbegjæringen ikke tas til følge dersom den ikke inneholder noe nytt.

Beslutninger etter § 323

Høyesteretts ankeutvalg legger nå til grunn at anke over lagmannsrettens fellende dom i saker der siktede ble frifunnet i tingretten, ikke kan nektes fremmet uten en ”reell overprøving av anken”. Departementet legger til grunn at dette innebærer at anken bare kan nektes fremmet dersom det er ”klart” at den ikke kan føre frem. Riksadvokaten finner ikke grunn til å stille spørsmål ved denne vurderingen, og slutter seg til at antatt gjeldende rett lovfestes.

Også begrunnelsesplikten for beslutninger om å nekte anker fremmet i disse tilfellene bør lovfestes som foreslått. En antar for øvrig at det for anker som gjelder bevisvurderingen under skyldspørsmålet må kunne vises til at Høyesterett ikke kan overprøve denne, jf strpl § 306 annet ledd.

Departementet ber om synspunkter til spørsmålet om domfelte bør ha en ubetinget rett til Høyesterettsbehandling av fellende lagmannsrettsdommer i ”seksårssaker” dersom han/hun ble frifunnet i tingretten. Det kan ikke være aktuelt å gjøre endringer i Høyesteretts kompetanse hva gjelder bevisvurderingen under skyldspørsmålet, og en overprøving vil måtte begrenses til saksbehandlingen, lovtolkningen og/eller straffutmålingen.

Riksadvokaten anser det lite naturlig at det innføres en slik ubetinget rett. At tiltalte frifinnes i tingretten, men dømmes i lagmannsretten vil gjennomgående skyldes ulik vurdering av bevisene under skyldspørsmålet – som ikke vil kunne overprøves av Høyesterett. Rettsikkerheten hva gjelder de ankegrunner Høyesterett kan prøve, må anses tilstrekkelig ivaretatt ved at ankeutvalget i disse sakene bare kan nekte anken etter en reell prøving av om anken kan føre frem og at det gis en begrunnelse for hvorfor den eventuelt ikke kan føre frem (og dermed nektes).

En har ingen innvendinger mot forslaget om at også beslutninger om ikke å omgjøre tidligere beslutning om å nekte anke fremmet, skal begrunnes.

Administrative og økonomiske konsekvenser

Departementet har anslått at de ressursmessige konsekvensene av Høyesteretts kjennelse 19. desember 2008 for den høyere påtalemyndighet er 3,4 millioner per år (unntatt Økokrim). Anslaget er ikke for høyt, men en lovfesting av gjeldende rett vil ikke innebære noen endring i påtalemyndighetens ressursbruk

Det antas at en plikt for lagmannsretten og Høyesteretts ankeutvalg til å begrunne hvorfor en begjæring om *omgjøring* ikke tas til følge i praksis vil innebære at påtalemyndigheten i noe større grad enn i dag vil søke å imøtegå domfelta anførsler. Det er også mulig en slik begrunnelsesplikt - i likhet med begrunnelsesplikten for øvrige nektelsebeslutninger - vil

medføre at noen flere anker slipper inn til behandling i lagmannsretten. Påtalemyndigheten vil i så fall få en tilsvarende økning i aktorater. Den økte ressursbruk kan uansett ikke bli av særlig betydning.

Tor-Aksel Busch

Guri Lenth
kst. statsadvokat